

Rasûlüllâh'ın Yağmur Duası İle İlgili Mucizeleri - Bediüzzaman Said Nursî'nin *Mektubât* İsimli Eseri Özelinde

The Miracles of Holy Prophet Regarding the Prayer for Rain - In the Special of Bediüzzaman Said Nursi's *Letters* Titled Work

Adem DÖLEK

Prof. Dr., Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi İlahiyat Fakültesi/Erzincan Binali Yıldırım University Faculty of *Theology*, Erzincan /Türkiye, adolek@erzincan.edu.tr, orcid.org/0000-0001-7494-1151

Makale Bilgisi	Article Information
Makale Türü – Article Type	Araştırma Makalesi / Research Article
Geliř Tarihi – Date Received	27 Ekim / October 2021
Kabul Tarihi – Date Accepted	30 Kasım / November 2021
Yayın Tarihi – Date Published	28 Aralık / December 2021
Yayın Sezonu	Aralık - December
Issue - Sayı	12

Atıf / Cite as: DÖLEK, Adem. “Rasûlüllâh'ın Yağmur Duası İle İlgili Mucizeleri - Bediüzzaman Said Nursî'nin *Mektubât* İsimli Eseri Özelinde:[The Miracles of Holy Prophet Regarding the Prayer for Rain - In the Special of Bediüzzaman Said Nursi's *Letters* Titled Work]”. *Katre Uluslararası İnsan Araştırmaları Dergisi – Katre International Human Studies Journal* 12 (December/Aralık 2021), 51-64. Doi: 10.53427/katre.1015318.

İntihal / Plagiarism: Bu makale, en az iki hakem tarafından incelenmiş ve intihal içermediği teyit edilmiştir. / This article has been reviewed by at least two referees and confirmed to include no plagiarism. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/katre/policy>

Copyright © Published by İstanbul İlim ve Kültür Vakfı / Istanbul Foundation for Science and Culture, İstanbul, Turkey. All rights reserved.

**Rasûlullâh'ın Yağmur Duası İle İlgili Mucizeleri
(Bediüzzaman Said Nursî'nin *Mektubât* İsimli Eseri Üzeline)**

Adem DÖLEK

Öz

Cenâb-ı Hak, insanlık tarihi boyunca insanların, doğru yolu bulmaları, maddî ve mânevî alanlarda terakki etmeleri, dünya ve âhiret mutluluğunu kazanmaları için rehberler göndermiştir. Bu rehberler peygamberlerdir. Peygamber olduklarının delili olarak da kendilerine çeşitli mucizeler verilmiştir. Peygamber olduğunu söyleyen zatın doğruluğuna delil olmak üzere, Allah'ın o zatın elinde, beşer kudretinin üstünde ve tabiat kanunlarına aykırı olarak meydana getirdiği olaylara mucize denir. Mucizenin temel amacı peygamber olduğunu söyleyen zatın peygamber olduğunu ispattır. Bununla birlikte bazen Cenâb-ı Hak, müminlerin imanlarını takviye ve onlara yardım amacıyla da peygamberlere mucize gösterme imkânı vermektedir. Son peygamber Hz. Muhammed'din (sav) bine yakın mucizesi olduğu rivayet edilmiştir. O'nun mucizelerinden bir kısmı yaptığı duaların fevkalade bir şekilde hemen kabul edilmesidir. Bediüzzaman Said Nursi *Mektubat* isimli eserinin 19. bölümü olan *Mucizat-ı Ahmediye Risalesi*'nde Resûlullah'ın çeşitli mucizeleri arasında yaptığı dua neticesinde hemen yağmurun yağmasıyla ilgili bazı rivayetlere yer vermiştir. Bu çalışmada Nursi'nin naklettiği rivayetler temel hadis kitaplarındaki rivayetlerle karşılaştırılarak sıhhat derecesi tartışılmış ve rivayetin sahih olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Hadis, Peygamber, Mucize, Dua, Yağmur.

**The Miracles of Holy Prophet Regarding the Prayer for Rain
(In the Special of Bediuzzaman Said Nursi's *Letters Titled Work*)**

Abstract

Throughout the history of mankind, God Almighty sent guides for people to find their right ways, progress in material and spiritual areas, and gain their happiness's in the world and the hereafter. These guides are prophets. God gave miracles to them as evidence of their prophecies. The miracle is that people are incapable of doing it and Allah changes His routine in a sudden different way. Thus, the miracle indicates that God has confirmed the prophecies of the prophets He sent. There are some reasons why prophets were given miracles. One of these, isto prove that their prophecies to those who do not believe. The second is to strengthen the faiths of those who believers in them. The third is to show examples to progress humanity in technical and

technological fields. Each prophet has shown dozens of miracles. Nearly a thousand miracles of the last Holy Prophet Muhammad (PBOH) have also occurred. One of these miracles is that his prayers are immediately to be accepted by Allah. In this study, the hadiths narrated by Bediüzzaman in her book *Mektubat*, about the immediate acceptance of the prayers made by the Messenger of Allah, will be compared with the forms of narration in the basic hadith books.

Keywords: Hadith, Prophet, Miracle, Prayer, Rain.

Giriş

İnsanlık tarihinin başlangıcından itibaren farklı zaman ve mekânlarda çeşitli kavimlere peygamberler gönderilmiştir. En son gönderilen Peygamber de Muhammed (sav) olup bütün insanlığa gönderilmiştir. Allah, elçi olarak gönderdiği her peygambere, nübüvvetinin alâmeti olarak, inananların imanlarını kuvvetlendirecek, inanmayanlara da meydan okuyacak deliller ve mucizeler vermiştir. Çünkü mucize, bir benzerini beşerin yapmasının imkânsız olduğu ve devam eden bir âdetin bir anda değişmesi gibi hârikulâde işlerin peygamberler vasıtasıyla değişmesi ve peygamber olarak gönderildiklerinin Allah tarafından birer tasdiki olduğunu belirten hâdiselerdir. Yani peygamberler, ellerinde zuhur eden bu mucizelerle kavimlerine, “Peygamberlik iddiamın işte delilleri ve Allah tarafından tasdik edilmesi” demek anlamına gelen birçok olağanüstü olay göstermişlerdir. Mesela; Hz. Musa'nın asasının yılanı dönüşmesi,¹ elinin bembeyaz parlaması,² Hz. Salih için taştan devenin çıkarılması, Hz. İsa'nın ölüleri diriltmesi, alacalı hastalıkları tedavi etmesi, amâların gözlerini açması,³ Peygamberimizin elinin işaretleriyle Ay'ın ikiye yarılması,⁴ parmaklarından suyun akması,⁵ verdiği sopanın kılıca dönüşmesi⁶ gibi olaylar mucize olup ilgili peygamberlerin nübüvvet delilleridir.

Bediüzzaman Said Nursî (ö.1960), *Mektubat* isimli eserinin 19. bölümü olan *Mucizât-ı Ahmediye Risalesi*'nde Rasûlüllâh'ın (sav) göstermiş olduğu bine yakın mucizesinden üç yüz kadarını zikretmiştir. Biz bu çalışmamızda Rasûlüllâh'ın (sav) duasıyla zuhur eden mucizelerinden, Nursî'nin mezkûr risalesinin 14. *İşâret*'inde nakletmiş

¹ Tâhâ 20/20.

² Tâhâ 20/22.

³ el-Mâide, 5/110; Âl-i İmrân, 3/19.

⁴ el-Kamer, 54/1-2.

⁵ Muhammed b. İsmail el-Buhârî, *Sahîhu'l-Buhârî* (İstanbul: Çağrı Yayınları, 1992), “Megâzî”, 35; Muhammed b. İshâk İbn Huzeyme, *Sahîh* (Beyrut: el-Mektebü'l-İslâmî, 1992), 1/65; Muhammed İbn Hibbân, *Sahîhu İbn Hibbân bi-tertib-i İbn Balabân* (Beyrut: Müessesetü'r-Risâle, 1993), 14/480.

⁶ Muhyiddin b. Şeref en-Nevevî, *Tehzîbü'l-esmâ ve'l-luga*, 1/338; İzzüddin İbnü'l-Esîr, *Üsdü'l-gâbe*, 4/65.

olduğu rivayetleri temel hadis kaynaklarındaki orijinal nakilleri ile karşılaştırıp hem hadisin aslî kaynaklarını ortaya koymaya, hem de sıhhat derecesi hakkında bir sonuca ulaşma çabası içinde olduk. Nursî eserlerinde hadisleri genellikle meâlen naklettiği görülmektedir. Biz bu rivayetlerden bazılarının metinlerini, kolaylıkla görülebilmesi açısından faydalı olur düşüncesiyle temel kaynaklarda geçtiği şekliyle dipnotta vermeye çalıştık.

1. Bediüzzaman'ın Naklettiği Rivayetler

Bediüzzaman Said Nursî *Mektubat* adlı eserinin on dokuzuncu bölümü olan *Mu'cizât-ı Ahmediye Risalesi'nin 14. İşaret*'inde şöyle demektedir:

“Resûl-i Ekrem aleyhi's-salatü ve's-selâm'ın envâ-ı mucizâtından bir nev-i azîmi, duâsıyla zâhir olan hârikulâdelerdir. Evet, şu nev'i, kat'î ve hakîkî mütevatirdir. Cüziyyât ve misalleri o kadar çoktur ki hesap edilmez. Misallerinden çokları var ki onlar da mütevatir derecesine çıkmışlar. Belki tevatüre yakın meşhur olmuşlar. Bir kısmını öyle imamlar nakletmiş ki meşhur mütevatir gibi katiyeti ifade eder. Biz, şu pek çok misallerinden tevatüre yakın ve meşhur derecesinde münteşir bazı misalleri, numûne olarak ve her misalinde birkaç cüziyyatını zikredeceğiz. Resûl-i Ekrem aleyhi's-saltüve's-selâm'ın yağmur duâsı tevatür derecesinde ve çok defa tekrar ile daima süratle kabul olması, başta İmam Buhârî ve İmam Müslim, eimme-i hadîs nakletmişler. Hatta bazı defa, minber-i şerif üstünde, yağmur duâsı için elini kaldırıp indirmeden yağmış.”⁷

Nursî'nin bu ifadesine göre Rasûlullah'ın mucize çeşitlerinden en büyüklerinden birisi duası neticesinde meydana gelen olağanüstü olaylardır. Bu tür olayların varlığı kesindir ve tevatür yoluyla bize kadar gelmiştir. Bunlara örnek olarak birkaç numûne zikredeceğini belirtmekte ve bu tür hadislerin başta Buhârî (ö.256/870) ve Müslim (ö.261/875) olmak üzere birçok hadis imamı tarafından rivayet edildiğini ifade etmektedir. Esasen Nursî'nin rivayet ettiği hadis hemen bütün hadis kitaplarında yer almaktadır. Ancak Nursî, Buhârî ve Müslim'in rivayetini naklettiği için biz de sadece bu iki imamın naklettiği rivayetlerin metinlerine tam olarak yer vereceğiz, diğer hadis imamlarının rivayet ettikleri metinlere yer vermeyip kaynak göstermekle yetineceğiz.

Şunu hemen ifade edelim ki hicrî 6. asırdan sonraki hadis âlimlerinin, hadisleri nakletme, derleme, cem ve zevâid gibi çalışmalarında benimsedikleri usul, hadislerin sahâbî râvîlerini zikrederek hadisin geçtiği eserleri kaynak göstermekle yetinmek olmuştur. Çünkü hadisler, temel kaynaklarda toplandığı, kitâbî ve şifâhî olarak nakletme işi tamamlandığı için artık sadece kaynaklardan derleme suretiyle eserler telif edilmiştir. Nursî'nin de bu usûlü aynen

⁷ Bediüzzaman Said Nursî, *Mektubat* (İstanbul: Envar Neşriyat, 1996), 143.

takip ettiği görülmektedir. Yine Nursî'nin, kendisinin de belirttiği gibi eserini telif ederken yanında hadis kaynaklarının bulunmadığı⁸ da dikkate alındığında bunun fevkalâde bir durum olduğunu söylemek mümkündür. Bununla birlikte Nursî'nin; hadisleri, mânen ve gayet muhtasar olarak naklettiği görülmektedir. Çünkü onun, hadisleri nakletmekteki gayesi, hadisin, metin ve sened bakımından tahkikini ve tahririni yapmak değil, Rasûlüllah'ın mucizelerini dikkate vererek O'nun nübüvvetini ispat etmektir.

Biz de Rasûlüllah'ın duasının derhal kabul edilmesi neticesinde zâhir olan mucizelerle ilgili Nursî'nin zikrettiği hadislerin tahririni ve tahkikini yaparak bu hadislerin, temel kaynaklardaki yerlerini ortaya koymaya ve sıhhat derecesini tespit etmeye çalışacağız.

Rasûlüllah'ın yağmur duâsının derhal kabul edilmesi ile ilgili Nursî'nin zikrettiği hadisleri, Buhârî (ö. 256/870),⁹ Müslim (ö. 261/875),¹⁰ Nesâî (ö. 303/915),¹¹ Ahmed b. Hanbel (ö.241/855),¹² İbnü'l-Cârûd (ö.307/919),¹³ İbn Huzeyme (ö. 311/924),¹⁴ İbn Hibbân (ö. 354/965),¹⁵ Taberânî (ö. 360/971),¹⁶ Beyhakî (ö.458/1066),¹⁷ Beğavî (ö. 516/1122),¹⁸ Bezzâr (ö. 292/905),¹⁹ Ebû Ya'lâ (ö. 458/1066)²⁰ gibi birçok muhaddis eserlerinde nakletmişlerdir. Nursî, bu hadis imamlarından sadece ikisinin ismini sarahaten zikretmiştir.

⁸ “Kitaplara müracaat edilmeden, ezber olarak dağ, bağ köşelerinde” (*Mektubat*, 88) yazıldığını belirten Nursî, “Şu risalelerde çok ehâdis-i şerife nakletmişim. Yanımda kütüb-i hadisiyye bulunmuyor. Yazdığım hadislerin lafında yanlışlarım varsa ya tashih edilsin veyahut ‘hadis-i bilmânâ’dır denilsin. Çünkü kavî-râcih odur ki, nakl-i hadis-i bilmânâ câizdir. Yani hadisin yalnız mânâsını alıp lafınızı kendi zikreder. Madem öyledir, lafında yanlışım varsa hadis-i bilmânâ nazarıyla bakılsın” demektedir (*Mektubat*, 88. dipnot).

⁹ Buhârî, “Cumû‘a”, 35; “Salâtü'l-istiskâ”, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 14,21, 24.

¹⁰ Müslim b. el-Haccac, *Sahîhu Müslim* (İstanbul: Çağrı yayınları, 1992), “Salâtü'l-istiskâ”, 8, 9, 10, 11.

¹¹ Ahmed b. Şuayb en-Nesâî, *es-Sünenü'l-kübrâ*, thk. Hasen Abdül Mün'im (Beyrut: Müessesetü'r-Risâle, 2001), 2/321, 2: 329.

¹² Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*. (İstanbul: Çağrı yayınları, 1992), 12/258.

¹³ İbnü'l-Cârûd, Abdullah b. Ali, *el-Müntekâ mine's-Süneni'l-Müsnede* (Kahire: Dâru't-Te'sîl, ts.), 172-173.

¹⁴ İbn Huzeyme, *Sahîh*, (Beyrut: el-Mektebü'l-İslâmî, 1992), 2/338.

¹⁵ İbn Hibbân, *Sahîh*, 2/273; 7/107.

¹⁶ Süleyman b. Ahmed et-Taberânî, *ed-Du'âu'l-Kebîr* (Beyrut: Dâru'l-Beşâ'ri'l-İslâmiyye, 1987), s. 1248.

¹⁷ Beyhakî, *es-Sünenü'l-Kübrâ*, thk. Muhammed Abdulkadir Atâ, (Beyrut: Dâru'l-Kütübî'l-İlmiyye, 2002), 3/313.

¹⁸ el-Huseyin b. Mes'ûd el-Beğavî, *Şerhu's-Sünne* (Beyrut: el-Mektebü'l-İslâmî, 1983), 4/414.

¹⁹ Ahmed b. Amr el-Bezzâr, *Müsned*, thk. Mahfuzurrahman Zeynullah (Medine: Müessetü 'Ulûmi'l-Kur'ân, 1988), 12/325, 13/210.

²⁰ Ebû Ya'lâ Ahmed b. Ali, *Müsned*. thk. Hüseyin Selim Esed (Beyrut: Dâru'l-Me'mûn li't-Türâs, 1986), 1066.

2. Buhârî'nin Rivâyetleri

Buhârî; hadisi, *Sahîh*'inin Salâtu'l-İstiskâ ve Cuma bölümlerinde nakletmiştir. Hepsî Enes b. Mâlik'ten (ö. 93/711) nakledilen bu rivayetlerden bazılarının daha kısa, bazılarının ise daha detaylı olduğu görülmektedir. Bununla birlikte hepsinin ortak noktası, Rasûlullah'ın Cuma hutbesinde minberde iken yaptığı yağmur duasının hemen kabul olup daha minberden inmeden yağmurun yağmaya başlamasıdır. Biz burada Buhârî'nin rivayetlerinden üç tanesini zikretmekle yetineceğiz.

Birinci rivayet, Buhârî (ö. 256/870) < Muhammed b. Mukâtil (ö. 226/840) < Abdullah b. el-Mübârek (ö. 181/797) < el-Evzâî (ö.157/774) < İshak b. Abdillâh b. Ebî Talha el-Ensârî (ö. 134/751) < Enes b. Mâlik (r.a.) (ö. 93/711) tarîkı ile nakledilmiştir. Enes diyor ki: Rasûlullah (sav) zamanında insanlara kıtlık isabet etti, Rasûlullah (sav), Cuma günü minberde hutbe okuyorken bir köylü kalktı ve “Ey Allah'ın Rasûlü! Mal helâk oldu, çoluk çocuk aç kaldı, bize su vermesi için Allah'a bizim için dua ediver” dedi. Rasûlullah (sav) da ellerini kaldırdı (ve dua etti). Semada hiç bulut parçası yoktu. Dağlar gibi bulutlar hemen geldi ve Rasûlullah (sav) henüz minberden inmedi, öyle ki ben sakalından yağmur sularının damladığını gördüm. (Enes devamla şöyle der). O gün yağmur aldık; ertesi gün, ertesi gün ve takip eden cumaya kadar yağmur devam etti. Yine o köylü (veya başka bir kişi) kalktı ve “Ey Allah'ın Rasûlü! Binalar yıkıldı, mâllar battı, bizim için Allah'a duâ ediver (de yağmur kesilsin)” dedi. Rasûlullah (sav) ellerini kaldırdı ve şöyle dua etti: “Allah'ım! Etrafımıza, üzerimize değil.” Enes der ki, Rasûlullah (sav) eliyle sema tarafına işaret ettiği yerlerden bulutlar ayrıldı; öyle ki, Medine sanki bir yuvarlak (kalkan şeklinde açıklık) içinde kalmış gibi oldu (yağmur şehrin etrafına yağdı), Kanât vadisinden bir ay boyunca su aktı. Medine dışından gelen her kişi de yağmurun bol bol yağdığını haber veriyordu.”²¹

Bu hadîs, hadîs öğrenme yollarından semâ usulü (öğrencinin hocasından işiterek hadîsi alması) ile nakledildiğine işaret eden “حَدَّثَنَا”،

²¹ Hadisin metni şöyledir: “ حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مِقَاتٍ، قَالَ: أَخْبَرَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْمُبَارَكِ، قَالَ: أَخْبَرَنَا أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ الْأَنْصَارِيُّ، قَالَ: حَدَّثَنِي أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ، قَالَ: أَصَابَتِ النَّاسَ سَنَةٌ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَبَيْنَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَخْطُبُ عَلَى الْمِنْبَرِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ فَمَ أَعْرَابِيٌّ، فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، هَلْكَ الْمَالِ، وَجَاعَ الْعِيَالُ، فَادْعُ اللَّهَ لَنَا أَنْ يَسْقِيَنَا، قَالَ: فَرَفَعَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدَيْهِ وَمَا فِي السَّمَاءِ قَرَعَةٌ، قَالَ: فَتَأَرَّ سَحَابٌ أَمْثَالُ الْجِبَالِ، ثُمَّ لَمْ يَنْزِلْ عَنْ مَنبَرِهِ حَتَّى رَأَيْتُ الْمَطَرَ يَتَخَادَرُ عَلَى لِحْيَتِهِ، قَالَ: فَمَطَرْنَا نِيَوْمَنَا ذَلِكَ، وَفِي الْغَدِ، وَمِنْ بَعْدِ الْغَدِ، وَالَّذِي يَلِيهِ إِلَى الْجُمُعَةِ الْأُخْرَى، فَقَامَ ذَلِكَ الْأَعْرَابِيُّ - أَوْ رَجُلٌ غَيْرُهُ - قَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، تَهَدَّمَتِ الْبِنَاءُ وَغَرِقَ الْمَالُ، فَادْعُ اللَّهَ لَنَا، فَارَفَعَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدَيْهِ، وَقَالَ: «اللَّهُمَّ حَوَالَيْنَا، وَلَا عَلَيْنَا» قَالَ: فَمَا جَعَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يُشِيرُ بِيَدِهِ إِلَى نَاحِيَةِ مِنَ السَّمَاءِ إِلَّا تَفَرَّجَتْ، حَتَّى صَارَتِ الْمَدِينَةُ فِي مِثْلِ الْجُؤْبَةِ حَتَّى سَالَ الْوَادِي، وَادِي فَنَاءَ شَهْرًا، قَالَ: فَلَمْ يَجِئْ أَحَدٌ مِنْ نَاحِيَةِ إِلَّا حَدَّثَ بِالْجُودِ

“حَدَّثَنِي”، “حَدَّثَنَا”، “أَخْبَرَنَا”، “أَخْبَرَنَا” sığaları ile rivayet edilmiştir. Bu usûl, hadîs öğrenme ve öğretme (tahammül ve edâ) usullerinin en üstün derecesidir. Hadîsin senedindeki râvîlerin hepsinin güvenilir olduğu da kaynaklarda belirtilmiştir.²²

İkinci rivayet, Buhârî < Muhammed (ö. 225/868) < Ebû Damre Enes b. İyâd (ö. 200/815) < Şerîk b. Abdullah b. Ebî Nemir (ö. 140/757) < Enes b. Mâlik tarîki ile nakledilmiştir. Enes şöyle der ki: Bir adam, Cuma günü Rasûlüllah (sav) hutbe okurken minberin karşında bulunan kapısından içeri girdi ve Rasûlüllah'a yönelerek ayakta, “Ey Allah'ın Rasûlü! (Susuzluktan) hayvanlar helâk oldu, yollar yarıldı. Allah'a duâ ediver de bizim için yağmur yağdırsın” dedi. Rasûlüllah da ellerini kaldırdı. “*Ey Allah'ım! Bize yağmur ver, Ey Allah'ım! Bize yağmur ver, Ey Allah'ım! Bize yağmur ver.*” diye duâ etti. Enes der ki, “Hayır, vallahi, semada ne bulut ne de bir bulut parçası görünüyordu. Bizimle Sel' adı verilen dağ arasında (görmemize engel ne bir ev ne de bir bina vardı. Hemen dağın arkasından kalkan gibi bir bulut ortaya çıktı, göğün ortasına gelince yayıldı, sonra da yağmur yağdı. Vallahi, altı gün güneş görmedik. O adam tekrar ertesi cuma Rasûlüllah ayakta hutbe okurken yine aynı kapıdan içeri girdi ve “Ey Allah'ın Rasûlü! (Yağmurdan) mallar helâk oldu, yollar yarıldı, Allah'a dua et de yağmur kesilsin” dedi. Enes der ki, Rasûlüllah (sav) ellerini kaldırdı ve “*Ey Allah'ım! Etrafımıza (yağdır), üzerimize yağdırma, Allah'ım! Tepelere, dağlara, yüksekere, vadilere ve otlaklara yağdır.*” dedi. Yağmur birden kesildi ve biz güneşlikte yürüyerek çıktık. Şerîk der ki; ben, Enes'e bu istekte bulunan adamın, birinci kişi mi olduğunu sordum. O da ‘bilmiyorum’ dedi.²³

Üçüncü rivayet, Buhârî < İbrâhim b. el-Münzir (ö. 236/850) < el-Velid b. Müslim (ö.194/809) < Ebû Amr el-Evzâi < İshak b. Abdullah b. Ebî Talha < Enes b. Malik (r.a.) tarîki ile nakledilmiştir.²⁴ Hadisin

²² Bk. *Cevâmiu'l-Kelim* (Hadis Araştırmaları Programı).

²³ Buhârî, “İstiskâ”, 6'nın metni şöyledir: “ حَدَّثَنَا مُحَمَّدٌ، قَالَ: أَخْبَرَنَا أَبُو صَمْرَةَ أَنَّهُ سَمِعَ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ، يُذَكِّرُ أَنَّ رَجُلًا دَخَلَ يَوْمَ الْجُمُعَةِ مِنْ بَابِ كَانَ وَجَاهَ الْمُنْبِرِ، وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَائِمٌ يَخْطُبُ، فَاسْتَقْبَلَ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَائِمًا، فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ: هَلَكَتِ الْمَوَاشِي، وَانْقَطَعَتِ السُّبُلُ، فَادْعُ اللَّهَ يُعَيْتِنَا، قَالَ: فَرَفَعَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدَيْهِ، فَقَالَ: «اللَّهُمَّ اسْقِنَا، اللَّهُمَّ اسْقِنَا» قَالَ أَنَسُ: وَلَا وَاللَّهِ مَا نَرَى فِي السَّمَاءِ مِنْ سَحَابٍ، وَلَا قَرَعَةً وَلَا شَيْئًا وَمَا بَيْنَنَا وَبَيْنَ سَلْعٍ مِنْ بَيْتٍ، وَلَا دَارٍ قَالَ: فَطَلَعْتُ مِنْ وَرَائِهِ سَحَابَةً مِثْلَ النَّزْرِ، فَلَمَّا تَوَسَّطَتِ السَّمَاءَ، انْتَشَرَتْ ثُمَّ أَمْطَرَتْ، قَالَ: وَاللَّهِ مَا رَأَيْنَا الشَّمْسَ سِتًّا، ثُمَّ دَخَلَ رَجُلٌ مِنْ ذَلِكَ الْبَابِ فِي الْجُمُعَةِ الْمُقْبِلَةِ، وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَائِمٌ يَخْطُبُ، فَاسْتَقْبَلَهُ قَائِمًا، فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ: هَلَكَتِ الْأُمُودُ وَانْقَطَعَتِ السُّبُلُ، فَادْعُ اللَّهَ يُمَسِّكْهَا، قَالَ: فَرَفَعَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدَيْهِ، ثُمَّ قَالَ: «اللَّهُمَّ حَوَالَيْنَا، وَلَا عَلَيْنَا، اللَّهُمَّ عَلَى الْأَكَامِ وَالْجِبَالِ وَالْأَجَامِ وَالْظَّرَابِ وَالْأَوْدِيَةِ وَمَنَابِتِ الشَّجَرِ» قَالَ: فَانْقَطَعَتْ، وَخَرَجْنَا نَمْشِي فِي الشَّمْسِ قَالَ شَرِيكٌ: فَسَأَلْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ: أَهُوَ الرَّجُلُ الْأَوَّلُ؟ قَالَ: لَا أَدْرِي

²⁴ Hadisin metni öyledir: “ حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ الْمُنْزِرِ، قَالَ: حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ بْنُ مُسْلِمٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا أَبُو عَمْرٍو “ قَالَ: حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ، قَالَ: أَصَابَتِ النَّاسَ سَنَةٌ عَلَى

senedindeki râvîlerin hepsinin güvenilir râvîler olduğu kaynaklarda belirtilmiştir.²⁵

Bu üç hadis değerlendirildiğinde, birinci rivayette farklı olarak “Semada hiç bulut parçası yoktu” ifadesinden sonra Enes’in “ *فَوَالَّذِي نَفْسِي* ” *Nefsin kudret elinde olan Allah’a yenin olsun ki, daha elini indirmede*) ifadesi bulunmaktadır ki, bu da mânayı değiştiren ya da bozan bir durum değildir. Bu kayıt Nursî’nin, “*Hatta bazı defa, minber-i şerif üstünde yağmur duası için elini kaldırıp, indirmeden yağmış*” ifadesinin karşılığı olmaktadır.

3. Müslim’in Rivâyetleri

Yukarıda Buhârî’den zikrettiğimiz hadisi, Müslim *Sahih*’inde Salâtü’l-İstiskâ bölümünde iki târîkle nakletmiştir.

Birinci târîk: Müslim der ki: Bize Yahya b. Yahya (ö. 226/840) ve Yahya b. Eyyub (ö. 234/848) ve Kuteybe (ö. 240/854) ve İbn Hucr (ö. 244/858) naklettiler. Yahya, bize haber verdi, dedi (diğerleri ise bize İsmail b. Cafer (ö.180/796) tahdis etti dediler. İsmail, Şerîk b. Ebî Nemir’den (ö. 140/757) o da Enes b. Mâlik’ten (ö. 93/711) naklettiğine göre: Bir adam, bir Cuma günü Dâru’l-kadâ yönünden Mescid’e girdi. Rasûlullah (sav) ayakta hutbe okuyordu. Adam Rasûlullah’a (sav) doğru döndü ve sonra “Ey Allah’ın Rasûlü! Mallar helâk oldu, yollar yarıldı, Allah’a dua ediver de bize yağmur versin” dedi. Rasûlullah da ellerini kaldırdı ve şöyle duâ etti: “*Allah’ım! Bize bol yağmur ver. Allah’ım! Bize bol yağmur ver. Allah’ım! Bize bol yağmur ver.*”. Enes der ki “Hayır vallahi, semada ne bir bulut ne de bir bulut parçası görmüyorduk, Sel’ denilen dağ ile aramızda da yağmurun belirtisini görmeye ne bir ev ne de bir bina gibi engel vardı. Birden dağın arkasından kalkan gibi yoğun bir bulut parçası çıktı, semanın ortasına gelince yayıldı, sonra yağmur yağdırıldı. Vallahi, biz Güneşi hiç göremez olduk. Sonra ertesi Cuma aynı kapıdan bir adam girdi ve yine Rasûlullah (sav) ayakta hutbe îrâd etmekte iken adam ayakta Rasûlullah’a dönerek “Ey Allah’ın Rasûlü! Mallar helâk oldular, yollar (selden) yarıldılar. Allah’a dua ediver de yağmurunu bizden durdursun” dedi. Rasûlullah (sav) ellerini kaldırdı ve “*Ey Allah’ım! Etrafımıza (yağdır), üzerimize yağdırma, Allah’ım! Dağlara, tepelere, vadilere ve otlaklara yağdır.*” dedi. Yağmur birden kesildi ve biz

عَهْدِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَبَيْنَمَا النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَخْطُبُ فِي يَوْمِ جُمُعَةٍ قَامَ أُعْرَابِيٌّ، فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ: هَلْكَ الْمَالُ وَجَاعَ الْعِيَالُ، فَادْعُ اللَّهَ لَنَا، فَرَفَعَ يَدَيْهِ وَمَا نَزَى فِي السَّمَاءِ قَرْعَةً، فَوَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ، مَا وَضَعَهَا حَتَّى تَارَ السَّحَابَ أَمْثَالَ الْجِبَالِ، ثُمَّ لَمْ يَنْزِلْ عَنْ مَنْبَرِهِ حَتَّى رَأَيْتُ الْمَطَرَ يَتَخَادَرُ عَلَى لِحْيَتِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَمَطَرْنَا يَوْمًا ذَلِكَ، وَمِنَ الْغَدِ وَبَعْدَ الْغَدِ، وَالَّذِي بِلِيهِ، حَتَّى الْجُمُعَةَ الْأُخْرَى، وَقَامَ ذَلِكَ الْأُعْرَابِيُّ - أَوْ قَالَ: غَيْرُهُ - فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ، تَهَدَّمَتِ الْبِنَاءُ وَعَرِقَ الْمَالُ، فَادْعُ اللَّهَ لَنَا، فَرَفَعَ يَدَيْهِ فَقَالَ: «اللَّهُمَّ حَوَالَيْنَا وَلَا عَلَيْنَا» فَمَا يُشِيرُ بِيَدِهِ إِلَى نَاحِيَةِ مِنَ السَّحَابِ إِلَّا انْفَرَجَتْ، وَصَارَتِ الْمَدِينَةُ مِثْلَ الْجَوْنَةِ، «وَسَالَ الْوَادِي قَنَاةَ شَهْرًا، وَلَمْ يَجِئْ أَحَدٌ مِنْ نَاحِيَةِ إِلَّا حَدَّتْ بِالْجَوْدِ

²⁵ Bk. *Cevâmiu’l-Kelim*.

(mescitten) güneşli (havada) yürüyerek çıktık. Şerîk der ki, ben bu talepte bulunan adamın, birinci kişi mi olduğunu sordum. O da 'bilmiyorum' dedi.²⁶

Bu hadîsin de Buhârî'nin naklettiği rivâyetten bir farkı yoktur. Seneddeki râvîlerin hepsi sika râvîlerdir. Müslim'in konu ile ilgili diğer rivayetleri de muhteva bakımından Rasûlüllah'ın bir Cuma gününde minberde hutbe îrâd ederken bazı sahâbîlerin yağmur istemesi üzerine Rasûlüllah'ın ellerini kaldırarak dua ettiği ve daha minberden inmeden yağmurun yağdığını ve bu yağmurun da bir hafta boyunca devam ettiği anlatılmaktadır. Bu sebeple bu hadislerde Rasûlüllah'ın duası bereketiyle Cenâb-ı Hakk'ın, O sevgili kuluna bir mucize olarak duasını hemen kabul buyurup duasıyla birlikte yağmur yağdırmış olduğu anlatılmıştır. Bu rivayetlerin hepsinin sahâbî râvîsinin Enes b. Mâlik olduğu dikkati çekmektedir. Ancak Enes'in rivayetine de muhalif başka bir rivayetin olmaması bu rivayetin diğer sahâbîler tarafından da tasdik edildiğinin alâmetidir. Çünkü haberlerde bir yanlışlık olsa sahâbîler bunun böyle olmadığını mutlaka söylerlerdi.

İkinci tarîk: Müslim < Davud b. Reşîd (ö. 239/853) < el-Velid b. Müslim (ö. 194/809) < el-Evzâî < İshak b. Abdillâh b. Ebî Talha < Enes b. Malik (r.a.) tarîki ile nakledilmiştir.²⁷ Müslim'in birinci rivayeti, bu ikinci rivayetinden biraz kısa olmakla birlikte muhteva açısından bir farklılık

²⁶ Müslim "Salâtü'l-istiskâ", 8'in metni şöyledir: " حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ يَحْيَى، وَيَحْيَى بْنُ أَبِي بُرَيْدٍ، وَابْنُ حُجْرٍ، قَالَ يَحْيَى: أَخْبَرَنَا، وَقَالَ الْآخَرُونَ: حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ بْنُ جَعْفَرٍ، عَنْ شَرِيكَ بْنِ أَبِي نَمِرٍ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ، أَنَّ رَجُلًا دَخَلَ الْمَسْجِدَ يَوْمَ جُمُعَةٍ، مِنْ بَابٍ كَانَ نَحْوَ دَارِ الْقَضَاءِ، وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَائِمٌ يَخْطُبُ، فَاسْتَقْبَلَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَائِمًا، ثُمَّ قَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ هَلَكْتَ الْأَمْوَالُ، وَانْقَطَعَتِ السُّبُلُ، فَادْعُ اللَّهَ بُعِثْنَا، قَالَ: فَرَفَعَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدَيْهِ، ثُمَّ قَالَ: «اللَّهُمَّ أَعِثْنَا، اللَّهُمَّ أَعِثْنَا، اللَّهُمَّ أَعِثْنَا»، قَالَ أَنَسٌ: وَلَا وَاللَّهِ مَا نَزَى فِي السَّمَاءِ مِنْ سَحَابٍ وَلَا قَرَعَةٍ، وَمَا بَيْنَنَا وَبَيْنَ سَلْعٍ مِنْ نَيْتٍ وَلَا دَارٍ، قَالَ: فَطَلَعَتْ مِنْ وَرَائِهِ سَحَابَةٌ مِثْلُ التُّرْسِ، فَلَمَّا تَوَسَّطَتِ السَّمَاءَ انْتَشَرَتْ، ثُمَّ أَمْطَرَتْ، قَالَ: فَلَا وَاللَّهِ مَا رَأَيْنَا الشَّمْسَ سَبْنَا، قَالَ: ثُمَّ دَخَلَ رَجُلٌ مِنْ ذَلِكَ الْبَابِ فِي الْجُمُعَةِ الْمُقْبِلَةِ، وَرَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَائِمٌ يَخْطُبُ، فَاسْتَقْبَلَهُ قَائِمًا، فَقَالَ: يَا رَسُولَ اللَّهِ هَلَكْتَ الْأَمْوَالُ وَانْقَطَعَتِ السُّبُلُ، فَادْعُ اللَّهَ يُمَسِّكْهَا عَنَّا، قَالَ: فَرَفَعَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَدَيْهِ، ثُمَّ قَالَ: «اللَّهُمَّ حَوْلْنَا وَلَا عَلَيْنَا، اللَّهُمَّ عَلَى الْأَكَامِ، وَالظَّرَابِ، وَبُطُونِ الْأُودِيَةِ، وَمَنَابِتِ الشَّجَرِ» فَانْقَلَعَتْ، وَخَرَجْنَا نَمْشِي فِي الشَّمْسِ قَالَ شَرِيكَ: فَسَأَلْتُ أَنَسَ بْنَ مَالِكٍ: أَهُوَ الرَّجُلُ الْأَوَّلُ؟ قَالَ: لَا أَدْرِي

²⁷ Müslim, "Salâtü'l-istiskâ", 9'un metni şöyledir: " حَدَّثَنَا دَاوُدُ بْنُ رُشَيْدٍ، حَدَّثَنَا الْوَلِيدُ بْنُ مُسْلِمٍ، عَنْ الْأَوْزَاعِيِّ، حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ، قَالَ: أَصَابَتِ النَّاسَ سَنَةٌ عَلَى عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، فَبَيْنَمَا رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَخْطُبُ النَّاسَ عَلَى الْمِنْبَرِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ، إِذْ قَامَ أَعْرَابِيٌّ، فَقَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ هَلَكَ الْمَالُ، وَجَاعَ الْعِيَالُ، وَسَاقَ الْخَدِيثُ بِمَعْنَاهُ، وَفِيهِ قَالَ «اللَّهُمَّ حَوْلَيْنَا وَلَا عَلَيْنَا»، قَالَ: فَمَا يُشِيرُ بِيَدِهِ إِلَى نَاحِيَةِ إِلَّا تَفَرَّجَتْ، حَتَّى رَأَيْتُ الْمَدِينَةَ فِي مِثْلِ الْجُؤْبَةِ وَسَالَ وَادِي «فَنَاءَ شَهْرًا، وَلَمْ يَجِئْ أَحَدٌ مِنْ نَاحِيَةِ إِلَّا أَخْبَرَ بِجُؤْدٍ.

bulunmamaktadır. Zaten hadîsin tarîki, İshak b. Abdillâh'ta birleşmektedir. Yani hadîsin aslı birdir.

Müslim'in rivayetinde bulunan her iki senedin râvîleri sikadır ve muttasıl bir sened ile nakledilmiştir.²⁸ Senedde tahammül ve edâ sîgalarından “حَدَّثَنَا”، “أَخْبَرَنَا” ve güvenilir râvîler için ittisali ifade eden “عَنْ” sîgaların kullanılması da öğrencinin hocasından hadîsi işiterek aldığıının göstergesi olmaktadır.

Konu ile ilgili olan bu hadîsi nakleden diğer musanniflerin eserlerini belirttiğimiz için onların rivayetlerinin teker teker incelenmesi, makalemizin sınırlarını taşıracağından dolayı Buhârî ve Müslim'in rivayetlerinin belirtilmesi yeterli olacaktır.

Kısaca ifade edilecek olursa, Nursî'nin muhtasar ve mânen rivayet ettiği, Rasûlüllah'ın minber üzerinde yaptığı yağmur duasının hemen kabul olup, açık bir hava mevcut iken daha minberden inmeden yağmurun yağmasıyla O'nun mucizesinin zuhur etmiş olması ile ilgili hadîs, Buhârî ve Müslim'in ittifakla rivayet ettikleri (müttefekun aleyh) bir hadîstir. Daha birçok hadîs imamı tarafından da bu hadîsler nakledilmiştir. Bu sebeple, Nursî'nin muhtasar ve mânen nakletmiş olduğu hadîs, temel hadîs kaynaklarında geçen rivayetlerle muhteva açısından mânen örtüşmektedir.

4. Diğer Rivayetler

Müslümanların suya ihtiyaç duydukları bazı zamanlarda umulmadık şekilde yağmur yağdırarak Allah'ın onlara yardım etmesi âyetlerde de açıkça ifade edilen bir durumdur.. Meselâ, “Sizi tertemiz etmek ve sizden kiri pası gidermek için Allah size semadan su indiriyordu.”²⁹ âyeti, Bedir savaşında ordunun susuz kalıp Cenâb-ı Hakk'ın semadan yağmur yağdırmasıyla ilgilidir. Bu âyet Hz. Peygamber'in duası olmadan da bazen Allah'ın ummadıkları bir zamanda Müslümanlara yardım için yağmur yağdırdığını göstermektedir. Âyette geçmesi sebebiyle yağmurla yardımın Allah'ın bir âdeti olduğunu söyleyebiliriz. Bu yardım türlerinden bazıları rivayetler yoluyla gelmiştir. Nitekim Nursî de, Rasûlüllah'ın dua etmesi veya kendisi vesile edilerek dua edilmesi halinde hemen yağmurun yağmasıyla ilgili bazı rivayetlere yer vermiştir.

Birinci rivayet: Nursî'nin kaynak belirtmeden zikrettiği bir olay şöyledir: Peygamberimiz henüz çocuk iken dedesi Abdulmuttalib O'nun hürmetine yağmur duasında bulunmuş ve duası kabul edilerek yağmur yağmıştır.³⁰ Bu hâdise, İbn Sa'd'ın *Tabakât*'inde,³¹ İbnü'l-Esîr'in *Üsdü'l-gâbe*'sinde³² geçmektedir. Kısaca olay şöyle gerçekleşmiştir: Rasûlüllah'ın (sav) çocukluğu zamanlarında altı-yedi yaşlarında iken,

²⁸ Bk. *Cevâmiu'l-kelim* programı.

²⁹ el-Enfâl, 2/11.

³⁰ Nursî, *Mektubât*, 143.

³¹ Muhammed İbn Sa'd, *et-Tabkâtü'l-Kübrâ* (Kahire: Mektebetü'l-Hancı, ts.),1/90.

³² İzzüddin İbnü'l-Esîr, *Üsdü'l-gâbe fî ma'rifeti's-Sahâbe* (Beyrut: Dâru'l-Kütübî'l-İlmiyye, ts.), 7/112.

Mekke ve çevresinde aşırı derecede ardı ardına kıtlıklar olmuş, Abdülmuttalib de torunu Muhammed'i yanına alarak kabilesinden seçkin insanlarla birlikte Kâbe'yi tavaf edip, Haceru'l-Esved'i selamladıktan sonra Ebû Kubey's dağına çıkmışlar. Abdülmuttalib Rasûlüllah'ı omzuna alarak dua etmiş, yanındakiler de "âmin" demişler ve daha dağdan aşağı inmeden bol yağmur yağmış ve vadilerden seller taşmıştır.³³

İkinci rivayet: Rasûlüllah'ın (sav) ordusunun bazı gazvelerde susuz kaldıkları zamanlarda O'nun duasının bereketiyle hemen yağmurun gelmesi ile ilgili bazı rivayetler gelmiştir. Nursî bu rivayetleri, "*Bir-iki defa ordu susuz kaldığı vakit bulut geliyordu, yağmur veriyordu.*"³⁴ ifadesiyle özetlemiştir.

Hadislerde bildirildiğine göre Tebük seferinde ordu susuz kalmış, durum Rasûlüllah'a arz edilince Rasûlüllah (sav) dua etmiş ve hiçbir yağmur alâmeti yok iken birden hava bulutlanıp yağmur yağmıştır. Hadîsi, Vâkıdî (ö.207/823) *el-Megâzi*'sinde Ebû Said el-Hudrî'den nakletmektedir.³⁵

Kastalânî'nin (ö.923/1517) de naklettiğine göre Rasûlüllah (sav) ordusu ile Tebük'ten dönerken Fezâreoğulları'ndan birkaç kişi Rasûlüllah'a gelip müslüman olmuşlar, Rasûlüllah (sav) onların memleketlerinin ahvalinden sorduğunda, onlar da memleketlerinde kıtlık olduğunu söylemişler. Rasûlüllah da dua etmiş ve Allah da bol yağmur ihsan etmiştir.³⁶

Üçüncü rivayet Hz. Ömer'in Rasûlüllah'ın amcası Abbas'ı vesile ittihaz edere Allah'tan yağmur istemesiyle ilgilidir. Nursî konuyu şu cümleyle özetler: "*Vefat-ı Nebevîden sonra Hz. Ömer, Hazret-i Abbas'ı vesile yapıp demiş 'Yâ Rab! Bu Senin habîbinin amucasıdır. Onu yüzü hürmetine yağmur ver.' Yağmur gelmiş.*"³⁷

Bu rivâyet, Buhârî'de şöyle nakledilmiştir: "İnsanlar kıtlığa mâruz kaldıklarında Ömer b. el-Hattâb, Abbas b. Abdilmuttalib'i vesile ederek yağmur istedi ve 'Allah'ım! Nebimiz ile sana tevessül ediyorduk (O'nun hürmetine istiyorduk), bize yağmur veriyordun ve (şimdi de) biz Nebîmizin amcası ile Sana tevessül ediyoruz, bize yağmur ver' diye dua etti. Yağmur yağdı."³⁸

³³İbn Sa'd, *Tabakât*, 1/90; İbnü'l-Esir, *Üsdü'l-gâbe*, 7/112; Hüseyin b. Muhammed Diyaribekrî, *Tarihü'l-hamîs fî ahvâli enfesi nefîs* (Beyrut: Müessesetü Şabân, ts.), 1/239; Asım Köksal, *İslâm Tarihi* (İstanbul: Şamil yayınları, 1987) 2/70-74; Salih Suruç, *Peygamberimizin Hayatı* (İstanbul: Yeni Nesil Matbaası, 1983), 1/103

³⁴Nursî, *Mektubât*, 143.

³⁵Muhammed b. Ömer el-Vâkıdî, *el-Megâzi*, 1008.

³⁶Ahmed b. Muhammed el-Kastalânî, *Mevâhibu Ledünniye Tercümesi*, 2/332.

³⁷Nursî, *Mektubât*, 143.

³⁸Buhârî, "İstiskâ", 3'ün metni şöyledir: "حَدَّثَنَا الْحَسَنُ بْنُ مُحَمَّدٍ، قَالَ: حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ: "عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ، أَنَّ الْأَنْصَارِيَّ، قَالَ: حَدَّثَنِي أَبِي عَبْدُ اللَّهِ بْنُ الْمُتَنَّى، عَنْ ثُمَامَةَ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَنَسٍ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ، أَنَّ عُمَرَ بْنَ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ، كَانَ إِذَا قَحَطُوا اسْتَشْفَى بِالْعَبَّاسِ بْنِ عَبْدِ الْمُطَّلِبِ، فَقَالَ: اللَّهُمَّ إِنَّا كُنَّا نَتَوَسَّلُ إِلَيْكَ بِبَنِيْنَا فَشَفَيْتَنَا، وَإِنَّا نَتَوَسَّلُ إِلَيْكَ بِعَمِّ بَنِيْنَا فَاسْقِنَا"، قَالَ: فَيَسْقُونَ

Dördüncü rivayetler genel olanlardır. Bu hususta Nursî şöyle demektedir: “*İmam-ı Buhârî ve Müslim haber veriyorlar ki: Yağmur için dua talep edildi. Resûlü Ekrem aleyhissalatü vesselâm dua etti. Yağmur öyle geldi, mecbur oldular: “Aman, duâ et, kesilsin. Dua etti, birden kesildi.”*”³⁹

Nursî’nin bu ifadesinin, yukarıda nakledilen hadîslere birer işaret olduğu düşünülebilir. Bununla birlikte mezkûr rivayetlerin dışında yine insanların, yağmursuzluk görüldüğü zamanlarda Rasûlüllah’a gelip durumlarını anlattıkları ve Rasûlüllah’ın (sav) da yağmur duası ettiği ve hemen yağmur yağdırıldığını belirten başka rivayetler de vardır.⁴⁰

Meselâ bir rivayete göre Ebû Ümâme şunu anlatıyor: “Rasûlüllah (sav) bir gün kuşluk vaktinde üç kere tekbir getirip ‘Allah’ım! Bize yağmur ver (bunu üç defa tekrar etti), Allah’ım! Bize tereyağı, süt, içyağı ve et ver’ / عَنْ أَبِي أُمَامَةَ، قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَوْمًا ضَحَى فِي الْمَسْجِدِ فَكَبَّرَ / اللَّهُمَّ اسْقِنَا - ثَلَاثًا - اللَّهُمَّ ارْزُقْنَا سَمْنًا وَلَبَنًا وَشَحْمًا وَلَحْمًا” diye duâ etti. Semada hiçbir bulut görünmüyordu, rüzgâr ve toz esmeye başladı. Hemen bulut toplandı ve sağanak yağmur yağdı. Çarşı-pazar sahipleri bağirmaya başladılar, mescidin tavanları altına ve evlerine kaçıştılar, Rasûlüllah (sav) ise ayakta idi. Yollardan seller aktı. Rasûlüllah’ın (sav) saçının etrafından, omuzlarından ve kollarından yağmur sularının boncuk boncuk aktığını gördüm. Derken Rasûlüllah oradan ayrıldı, ben de O’nunla birlikte ayrıldım, O, “İşte bu, Allah’ın yaratmasıyla olan ve Allah’ın size en yakın oluşunu gösteren bir durumdur./ هَذَا أَحَدْتُكُمْ عَهْدًا بِرَبِّهِ عَزَّ” diyordu. Ebû Ümâme der ki: Ben hiçbir yıl böylesine sütün, yağın, iç yağının ve etin bu yıldan daha fazla olduğunu görmedim, öyle ki, yollarda o kadar çoktu, kimse (dönüp) almazdı.⁴¹

Sonuç

Rasûlüllah (sav), nübüvvetinin delili olarak birçok nev’iden mucizeler göstermiştir. Bu nevilere biri, yaptığı duaların kabul edilmesidir. O’nun yaptığı yağmur dualarının hemen kabul edilmesi ve yağmurun anında yağdırılmasıdır. Bu nevi dualardan bazılarını Bediüzzaman, *Mektubat* isimli eserinde zikretmiş, kaynak olarak da Buhârî ve Müslim’i ismen belirtmiş, diğer kaynaklara da işaret etmiştir. Bediüzzaman, bu hadisleri naklederken yanında hadis kaynaklarının bulunmaması ve mezkûr eserindeki hadisleri ezberinden nakletmesine rağmen gerek Buhârî ve Müslim gerekse eimme-i hadis diyerek işaret ettiği diğer hadis imamlarının eserlerinde nakledilenlerle karşılaştırıldığında Nursî’nin hadisleri genellikle mânen ve meâlen, bazen muhtasar, bazen de aynen naklettiği görülmektedir. Bu rivayetlerin temel hadîs kaynaklarda nakledilenlerle bir tenakuzun

³⁹ Nursî, *Mektûbât*, 143-144.

⁴⁰ Bk. Ebû Dâvud, *es-Sünen* (İstanbul: Çağrı yayınları, 1992), İstiskâ, 2; Said b. Abdilkadir Başnefer, *Delâilü’n-Nübüvve*, Dâru’l-Harrâz, 2/499-500.

⁴¹ Taberânî, *ed-Duâ*, 1/601; *el-Mu‘cemü’l-Kebîr*, 8/203.

bulunmadığı dikkati çekicidir. Bediüzzaman, hadisleri sadece sahâbî râvisiyle zikretmiştir ki, bu usûl, derleme döneminin başından itibaren âlimlerin takip ettikleri bir metottur.

Nursî, konuyu anlatırken “hakîkî mütevatir”, “tevatüre yakın meşhur olmuş”, “tevatür derecesinde” gibi ifadeler kullanmıştır. Nursî'nin sözleri dikkatlice incelendiğinde “hakîkî mütevatir” ve “tevatür derecesinde” gibi ifadelerini genelde bütün dua mucizeleri, özelde ise yağmur mucizeleri için kullandığı görülmektedir. Yani Nursî, Buhârî'nin veya bir başka hadisçinin rivayet ettiği tekil hadisi değil, konuyla ilgili bütün hadisler birlikte düşünüldüğünde bunlar için “hakîkî mütevatir” ve “tevatür derecesinde” ifadelerini kullanmaktadır. Tekil rivayetlere gelince bunlar için “tevatüre yakın meşhur olmuş” ifadesini kullanmayı tercih etmektedir. Hadis usûlü açısından Buhârî ve Müslim'in rivayetleri “meşhur” sayılır. Mütevatir derecesine ulaşmamakla birlikte, özelde hadisçiler, genelde diğer âlimler arasında yayılması sebebiyle, bir çeşit “manevî mütevatir” özelliği taşıyan hadislere “meşhur hadis” denmiştir. Nursî'nin “tevatüre yakın meşhur olmuş” ifadesiyle kastettiği anlam budur. Dolayısıyla Nursî konuyla ilgili herhangi bir hadisin mütevatir olduğunu ileri sürmemekte ve hadisçilerin değerlendirmesine aykırı bir yorumda bulunmamaktadır. Fakat o tek tek hadislere bakmak yerine, konuyla ilgili hadislerin bütününe bakılması gerektiğine dikkat çekmektedir. Böyle olduğu zaman Rasûlüllâh'ın duası sonucunda yağmurun yağması olayı kesinlik kazanmaktadır. Nursî, konuyla ilgili belli bir olay için değil, bu tür olaylar hakkında “kat'î ve hakîkî mütevatir” ifadesine kullanmıştır. Esasen konuya bir de Kur'an nazarıyla bakıldığında bu konuda herhangi bir şüphe yoktur. Zira Allah, Bedir savaşında suya muhtaç hale gelen Müslümanlara yağmur gönderdiğini açıkça belirtmiş bulunmaktadır.

Konunun bir de “mucizelik” yönü tartışılabilir. Nursî, Rasulullah'ın duası sonucunda yağmur yağması meselesiyle ilgili olarak gerek tür hakkında, gerekse tek tek olaylar hakkında “mucize” ifadesini kullanmaktadır. Mucize denildiğinde daha çok Cenab-ı Hakk'ın peygamberini tasdik için onun elinde hâriku't-tabî'a/olağanüstü, yani tabiat kanunlarına aykırı şekilde meydana gelen ve insanların benzerini getirmekten aciz kaldıkları olaylar için kullanılır. Yağmur meselesinde bizzat yağmurun yağmasında olağanüstülük yoktur. Diğer yağmurlarda olduğu gibi, Rasûlüllâh'ın duası neticesinde yağın yağmurlar da tabiat kanunlarına uygun şekilde cereyan etmiştir. Yağmur meselesindeki olağanüstülük gelecekte haber verilen olaylara benzer. Söz gelimi önce Sâsânîler'in Romalılar'ı sonra da Kur'an'da haber verilen Romalılar'ın Sâsânîler'i yenmeleri olağanüstü olaylar cinsinden değildir. Konuyla ilgili olağanüstülük, olay nasıl cereyan edecekse önceden o şekilde haber verilmesindedir. Dua meselesinde de durum buna benzemektedir. Yani Hz. Peygamber ne zaman yağmur yağmasını dilemişse yağmur o zaman yağmıştır. Yağmur olaylarının mucize sayılması bu yönüyledir.

Kaynakça

- Ahmed b. Hanbel. *Müsned*. thk: Şuayb el-Arnaût. 50 cilt. Beyrut: Müessesetü'r-Risale,1995.
- Beğavî, el-Hüseyn b. Mes'ûd. *Şerhu's-Sünne*. 16 cilt. Beyrut: el-Mektebü'l-İslâmî, 1983.
- Beyhakî, Ebû Bekir Ahmed b. Hüseyin b. Ali. *es-Sünenü'l-kübrâ*. 11 Cilt. thk. Muhammed Abdulkadir Atâ. Beyrût: Dâru'l-Kütübi'l-İlmiyye, 3. Basım, 1424/2003.
- Bezzâr, Ahmed b. Amr. *el-Müsned*. thk. Mahfuzurrahman Zeynullah. 20 Cilt. Medine: Müessesetü 'Ulûmi'l-Kur'ân, 1988.
- Buhârî, Muhammed b. İsmail. *el-Câmiu'l-müsnedü's-sahîhu'l-muhtasar min umûri Rasûlillah (s.a.v.) ve sünenihî ve eyyâmihî*. 8 cilt. İstanbul: Çağrı Yayınları, 1992.
- Cevâmi'u'l-Kelim* (Hadîs Araştırma Program)
- Diyaribekrî, Hüseyin b. Muhammed, *Târîhu'l-hamîs fi ahvâli enfesi nefis*. 2 cilt. Beyrut: Müessesetü Şaban, ts.
- Ebû Dâvud, Süleyman b. el-Eş'as, *es-Sünen*. 5 cilt (İstanbul: Çağrı Yayınları, 1992).
- Ebû Nuaym, Ahmed b. Abdillâh el-İsfahânî. *Hilyetü'l-evliyâ ve tabakâtü'l-asfiyâ*. 10 cilt. Beyrut: Dâru'l-Kütübi'l-İlmiyye, 1988.
- Ebû Ya'lâ, Ahmed b. Ali. *el-Müsned*. thk. Hüseyin Selim Esed. 15 cilt. Beyrut: Dâru'l-Me'mûn li't-Türâs, 1986.
- Hâkim, Muhammed b. Abdillâh. *el-Müstedrek'alâ's-Sahîhayn*. 5 cilt. Beyrut: Dâru'l-Ma'rife, 1990.
- İbn Ebî Şeybe, Ebû Bekr. *el-Musannef*. 26 cilt. Suud: Dâru'l-Kible, 2006.
- İbn Hacer, Şihâbüddîn Ahmed b. Ali, *Fethu'l-Bârî bi-Şerhi Sahîhi'l-Buhârî*. 13 cilt. Beyrut: 1988.
- İbn Hibbân, Muhammed. *Sahîhu İbn Hibbân bi-tertib-i İbn-i Balabân*. 18 cilt. Beyrut: Müessesetü'r-Risâle,1993.
- İbn Huzeyme, Muhammed b. İshâk. *es-Sahîh*. 4 cilt. Beyrut: 1992.
- İbn Mâce, Muhammed b. Yezîd. *es-Sünen*. 2 Cilt. İstanbul: Çağrı Yayınları, 1992.
- İbn Sa'd, Muhammed. *et-Tabakâtü'l-Kübrâ*. 11 cilt. Kahire: Mektebetü'l-Hancı, ts.
- İbn Sa'd, Muhammed, *et-Tabakâtü'l-kübrâ*. 9 cilt. Beyrut: ts.
- İbnü'l-Cârûd, Abdullâh b. Ali. *el-Müntekâ mine's-Süneni'l-Müsnede*. Kahire: Dâru't-Te'sîl, ts.
- İbnu'l-Esîr, İzzüddîn. *Üsdü'l-gâbe fi ma'rifeti's-sahâbe*. 8 cilt. Beyrut: Dâru'l-Kütübi'l-İlmiyye, ts.
- Kâdî İyâz. *Şerhu's-Şifa*. 2 cilt. Beyrut: Dâru'l-Kütübi'l-İlmiyye, 2001.
- Kastallânî, Ahmed b. Muhammed. *Mevâhibu Ledünniye Tercümesi*. İstanbul: ts.
- Kastallânî, *İrşâu's-sârî li Şerhi Sahîhi'l-Buhârî*. 10 cilt. Mısır: el-Matbatü'l-Kübrâ. 1323 h.
- Köksal, Asım, *İslam Tarihi*. 18 cilt. İstanbul: Şamil yayınevi, 1987.
- Müslim b. el-Haccâc. *el-Müsnedü's-Sahîh*. 3 Cilt. İstanbul: Çağrı Yayınları,1992.
- Nesâî, Ahmed b. Şuayb. *es-Sünenü'l-kübrâ*. thk. Hasen Abdulmün'im. 12 cilt. Beyrut: Müessesetü'r-Risâle, 2001.
- Nesâî, Ebû Abdîrrahmân Ahmed b. Şuayb b. Alî. *es-Sünen*. 7 cilt. İstanbul: Çağrı Yayınları, 1992.
- Nursî, Bedüzzaman Said. *Mektubât*. İstanbul: Envar Neşriyat, 1996.

Said b. Abdilkadir Başnefer. *Delâilü'n-Nübüvve*. 3 cilt. Suudî Arabistan: Dâru'l-Harrâz, 1997.

Suruç, Salih. *Peygamberimizin Hayatı*. İstanbul: Yeni Nesil Matbaası, 1983.

Şenkaytî, Abdulkadir b. Muhammed. *Nüzhetu'l-efkâr fî Şerhi Kurrati'l-ebsâr*. 2 cilt. Moritanya: y.y., 2001.

Taberânî, Süleyman b. Ahmed. *ed-Du'âu'l-Kebîr*. 2 cilt. Beyrut: Dâru'l-Beşâri'l-İslâmiyye, 1987.

Taberânî, Süleyman b. Ahmed. *el-Mu'cemü'l-Kebîr*. 25 cilt. Dâru İhyâi't-Türâsi'l-'Arabî.

Vâkîdî, Muhammed b. Ömer. *Kitâbu'l-meğâzî*. thk. Marsden Jones 3 cilt. Beyrut: 'Âlemü'l-Kütüb, 1984.